

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№5

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar

Crossref

OpenAIRE

CYBERLENIKA

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

5-jild
5-son
May, 2026

May, 2026
Volume 5
Number 5

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg‘unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD)

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Учредитель:

**Каршинский государственный технический
университет**

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук,
профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в
электронной форме и публикуется через
официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал
«Инновационная экономика» включён в перечень
национальных научных изданий на основании
решения Президиума Высшей аттестационной
комиссии при Министерстве высшего образования,
науки и инноваций Республики Узбекистан от 5
апреля 2025 года № 369.

**В журнале публикуются статьи по
следующим рубрикам:**

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное
предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и
аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик
(Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор
(Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор,
(Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский
государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик
(НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор
(Таджикистанский аграрный университет им. Ш.
Шотемура)

Гибатуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент
(Национальный исследовательский университет
«Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник
(Российского университета дружбы народов имени
П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент
(Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент
(Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н.,
профессор (Национальная академия наук Республики
Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор
(Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский
государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор
(Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского
университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем
управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский
экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор,
академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шамина Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.наук., (PhD), доцент

Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент

Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Эрашьева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент

Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джанузакوف Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD),
доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)

Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент

Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
Economy of the region and industry
Экономика региона и отрасли

MINTAQADA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI RAG'BATLANTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Qodirova Mohinur Bahodir qizi

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ СТИМУЛИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В РЕГИОНЕ

Кодирова Мохинур Баходир кизи

IMPROVING THE MECHANISMS FOR STIMULATING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE REGION

Qodirova Mohinur Bahodir qizi

Received: May 8, 2026 May: May 12, 2026 May: May 19, 2026 Published: June 1, 2026

Annotatsiya: Mazkur maqolada mintaqada barqaror iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirishning nazariy-uslubiy asoslari hamda amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Tadqiqot davomida hududiy iqtisodiy o'sishga ta'sir etuvchi asosiy omillar, jumladan investitsion faollik, sanoat ishlab chiqarishi, eksport salohiyati, innovatsion rivojlanish va infratuzilma holatining iqtisodiy o'sish jarayonlariga ta'siri tahlil qilingan. Shuningdek, mintaqalarda iqtisodiy o'sishni ta'minlashga qaratilgan davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari hamda mavjud iqtisodiy mexanizmlarning samaradorligi baholangan. Tadqiqotda iqtisodiy-statistik tahlil, qiyosiy tahlil, korrelyatsion-regression tahlil va tizimli yondashuv usullaridan foydalanilgan. Olingan natijalar hududiy iqtisodiy o'sishning barqarorligini ta'minlashda investitsiyalar hajmini oshirish, sanoat tarmoqlarini diversifikatsiya qilish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish hamda eksport imkoniyatlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etishini ko'rsatdi. Shuningdek, iqtisodiy o'sishga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik baholanishi asosida hududiy rivojlanish samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi. Tadqiqot natijalari hududiy iqtisodiy siyosatni takomillashtirish, investitsiya dasturlarini shakllantirish hamda mintaqalarning raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha qarorlar qabul qilish jarayonida foydalanish uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: barqaror iqtisodiy o'sish, mintaqaviy rivojlanish, investitsion faollik, iqtisodiy mexanizmlar, innovatsiyalar, sanoat diversifikatsiyasi, eksport salohiyati, hududiy siyosat, ekonometrik tahlil, raqobatbardoshlik.

Аннотация: В данной статье исследованы теоретико-методологические основы и практические аспекты совершенствования механизмов стимулирования устойчивого экономического роста в регионе. В ходе исследования проанализировано влияние основных факторов регионального экономического развития, включая инвестиционную активность, промышленное производство, экспортный потенциал, инновационное развитие и состояние инфраструктуры, на процессы экономического роста. Кроме того, дана оценка эффективности действующих экономических механизмов и приоритетных направлений государственной политики, направленных на обеспечение устойчивого развития регионов. В исследовании использованы методы экономико-статистического анализа, сравнительного анализа, корреляционно-регрессионного анализа и системного подхода. Полученные результаты свидетельствуют о том, что важнейшими условиями обеспечения устойчивого экономического роста являются увеличение объёмов инвестиций, диверсификация отраслей промышленности, стимулирование инновационной деятельности и расширение экспортного потенциала. На основе эконометрической оценки факторов, влияющих на экономический рост, разработаны научно обоснованные практические рекомендации по повышению эффективности регионального развития. Результаты исследования могут быть использованы при совершенствовании региональной экономической политики, разработке инвестиционных программ, а также при принятии управленческих решений, направленных на повышение конкурентоспособности регионов и обеспечение устойчивого экономического роста.

Ключевые слова: устойчивый экономический рост, региональное развитие, инвестиционная активность, экономические механизмы, инновации, диверсификация промышленности, экспортный потенциал, региональная политика, эконометрический анализ, конкурентоспособность.

Abstract: This article examines the theoretical and methodological foundations, as well as the practical aspects, of improving the mechanisms for stimulating sustainable economic growth in the region. The study analyzes the impact of key factors influencing regional economic development, including investment activity, industrial production, export potential, innovation development, and infrastructure conditions. In addition, the effectiveness of existing economic mechanisms and the priority directions of government policy aimed at ensuring sustainable regional development are evaluated. The research employs economic-statistical analysis, comparative analysis, correlation-regression analysis, and a systematic approach. The findings indicate that increasing investment volumes, diversifying industrial sectors, promoting innovative activities, and expanding export opportunities are among the most important prerequisites for achieving sustainable economic growth. Based on the econometric assessment of factors affecting economic growth, a set of scientifically grounded recommendations and practical proposals has been developed to enhance the effectiveness of regional development policies. The results of the study can be applied in improving regional economic policy, designing investment programs, and supporting decision-making processes aimed at strengthening regional competitiveness and ensuring long-term sustainable economic growth.

Keywords: sustainable economic growth, regional development, investment activity, economic mechanisms, innovation, industrial diversification, export potential, regional policy, econometric analysis, competitiveness.

KIRISH

Hozirgi kunda jahon iqtisodiyotida globalashuv jarayonlarining jadallashuvi, xalqaro raqobatning kuchayishi va iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish zaruratining ortib borishi hududlarda barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash masalasining dolzarbligini oshirmoqda. Mintaqalarning iqtisodiy rivojlanish darajasi mamlakat iqtisodiyotining umumiy barqarorligi va raqobatbardoshligini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda investitsion faollikni oshirish, sanoat ishlab chiqarishini diversifikatsiya qilish, innovatsion faoliyatni rivojlantirish va eksport salohiyatini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, hududlar o'rtasidagi iqtisodiy rivojlanish darajasidagi tafovutlar, investitsiya resurslarining notekis taqsimlanishi hamda infratuzilma bilan bog'liq muammolar iqtisodiy o'sish sur'atlariga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

O'zbekiston Respublikasida hududlarni kompleks rivojlantirish, investitsion muhitni yaxshilash va ishlab chiqarish salohiyatini oshirishga qaratilgan islohotlar amalga oshirilayotgan bo'lsa-da, mintaqalarda barqaror iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish mexanizmlarini yanada takomillashtirish zarurati saqlanib qolmoqda. Shu jihatdan, iqtisodiy o'sishga ta'sir etuvchi omillarni tahlil qilish va mavjud mexanizmlarning samaradorligini baholash dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Aynan shu sababli mazkur maqolada mintaqada barqaror iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish mexanizmlarining nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilib, ularni takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlari asoslab beriladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Mavzu bo'yicha xorijiy va mahalliy tadqiqotlarda mintaqaviy barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash, investitsiya mexanizmlarini takomillashtirish hamda institutsional va innovatsion omillarning roliga alohida e'tibor qaratilgan.

1. Romer P. (1990). Endogenous Technological Change. Ushbu nazariyada iqtisodiy o'sishning asosiy omili sifatida innovatsiyalar va bilimlar ko'rib chiqiladi. Muallifga ko'ra, mintaqaviy barqaror o'sish kapital hajmiga emas, balki texnologik yangiliklar va inson kapitaliga investitsiyalar orqali ta'minlanadi. Bu <https://ojs.kstu.uz/index.php/ej>

yondashuv uzoq muddatli iqtisodiy o'sishda innovatsion siyosatning muhimligini asoslab beradi [1].

2. Lucas R. (1988). On the Mechanics of Economic Development. Tadqiqotda inson kapitaliga yo'naltirilgan investitsiyalar iqtisodiy o'sishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida ko'rsatilgan. Muallif mintaqaviy rivojlanishda ta'lim va malaka oshirish tizimining samaradorligi iqtisodiy farovonlikka bevosita ta'sir qilishini ta'kidlaydi [2].

3. World Bank (2020). Regional Development and Inclusive Growth Report. Ushbu hisobotda mintaqaviy iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish uchun infratuzilma investitsiyalari, transport tizimlarini rivojlantirish va biznes muhitini yaxshilash muhim ekani qayd etilgan. Shuningdek, davlat investitsiyalarining xususiy sektorni jalb qilishdagi "katalizator" roli alohida ta'kidlangan [3].

4. OECD (2019). Regions in Industrial Transition. Tashkilot tahlillariga ko'ra, sanoat transformatsiyasi jarayonida mintaqaviy barqaror o'sishni ta'minlash uchun innovatsion klasterlar, startap ekotizimlar va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini rivojlantirish zarur. Ushbu yondashuv mintaqaviy iqtisodiyotning moslashuvchanligini oshiradi [4].

5. Xodiev B.Y., Gulomov S.S. (O'zbekiston iqtisodchilari ishlari). Mahalliy tadqiqotlarda mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishning asosiy omillari sifatida investitsiya muhitini yaxshilash, sanoat zonalarini kengaytirish va hududiy resurslardan samarali foydalanish masalalari yoritilgan. Mualliflar O'zbekiston sharoitida barqaror o'sish ko'proq institutsional islohotlar va investitsiya faolligiga bog'liqligini ta'kidlaydilar [5].

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori (2022-yil 28-yanvar). "Hududlarni kompleks rivojlantirish strategiyasi to'g'risida". Ushbu hujjatda mintaqalarda barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash uchun sanoat, infratuzilma va investitsiya loyihalarini kompleks rivojlantirish belgilangan. Strategiyada hududiy investitsiya dasturlarini kengaytirish va xususiy sektor ishtirokini oshirish asosiy yo'nalish sifatida ko'rsatilgan [6].

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda mintaqada barqaror iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish mexanizmlarini

Qarshi davlat texnika universiteti

takomillashtirish jarayoni ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilindi. Tadqiqotda analiz va sintez, taqqoslash, statistik tahlil, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mintaqada barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash mexanizmlari deganda hududiy iqtisodiyotning uzoq muddatli, muvozanatli va inklyuziv rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi iqtisodiy, institutsional va ijtimoiy vositalar tizimi tushuniladi. Ushbu mexanizmlar ishlab chiqarish salohiyatini oshirish, resurslardan samarali foydalanish hamda hududlararo tafovutlarni kamaytirishga xizmat qiladi. Nazariy jihatdan barqaror iqtisodiy o'sish neoklassik va endogen o'sish modellari asosida izohlanadi. Neoklassik yondashuvda iqtisodiy o'sish asosan kapital jamg'arilishi va texnologik taraqqiyotga bog'liq bo'lsa, endogen o'sish nazariyasida esa innovatsiyalar, inson kapitali va bilimlar iqtisodiy o'sishning ichki omillari sifatida qaraladi. Shu nuqtayi nazardan, mintaqaviy rivojlanishda faqat resurslar emas, balki ularni boshqarish sifati ham muhim rol o'ynaydi.

Barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash mexanizmlari odatda quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- Institutsional mexanizmlar – huquqiy barqarorlik, samarali boshqaruv va korrupsiyaga qarshi tizimlar orqali investitsion va biznes muhitini yaxshilash;
- Iqtisodiy mexanizmlar – sanoat siyosati, soliq imtiyozlari, hududiy dasturlar va bozor infratuzilmasini rivojlantirish;
- Innovatsion mexanizmlar – texnologiyalar transferi, startaplar va ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash;
- Ijtimoiy mexanizmlar – ta'lim, sog'liqni saqlash va bandlik siyosati orqali inson kapitalini rivojlantirish;
- Hududiy mexanizmlar – infratuzilma tengligi, logistika tizimlari va resurslardan muvozanatli foydalanish.

Mintaqada barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda asosiy omillar sifatida sanoat ishlab chiqarishi, xizmatlar sektori va infratuzilma rivoji tahlil qilindi. Quyidagi jadvalda so'nggi yillardagi asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlar dinamikasi keltiriladi.

1-jadval

2020–2025 yillarda Mintaqaning asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari

Yillar	Sanoat ishlab chiqarishi (mlrd so'm)	Xizmatlar hajmi (mlrd so'm)	Yalpi hududiy mahsulot (mlrd so'm)
2020	4504,5	543,6	6000,0
2021	2700,0	581,9	6200,0
2022	3398,2	693,0	6500,0
2023	3490,5	1351,5	7000,0
2024	3812,7	921,7	7400,0

Jadval ma'lumotlari mintaqada 2020–2025 yillar davomida iqtisodiy ko'rsatkichlar dinamikasida barqaror o'sish tendensiyasi mavjudligini ko'rsatadi. Yalpi hududiy mahsulotning izchil oshib borishi iqtisodiy faollikning kengayganidan dalolat beradi. Xususan, 2020-yildan 2025-yilgacha bo'lgan davrda YAIM hajmi sezilarli darajada o'sib, mintaq iqtisodiyotining umumiy rivojlanish darajasi yaxshilangan. Sanoat ishlab chiqarishi ko'rsatkichlarida ayrim tebranishlar kuzatiladi. 2021-yilda sanoat hajmining pasayishi iqtisodiyotdagi qisqa muddatli tashqi va ichki omillar, jumladan, ishlab chiqarish zanjirlaridagi uzilishlar yoki talabning vaqtinchalik kamayishi bilan izohlanishi mumkin. Biroq 2022-yildan boshlab sanoat sektori yana tiklanish bosqichiga o'tgan va 2025-yilga kelib barqaror o'sish sur'atini saqlab qolgan. Bu esa sanoat tarmog'ining moslashuvchanligi va tiklanish salohiyati yuqori ekanligini ko'rsatadi.

Xizmatlar sohasi dinamikasida esa nisbatan barqaror va ijobiy o'sish kuzatiladi. Ayniqsa, 2023-yilda xizmatlar hajmining keskin oshishi mintaqada iqtisodiy faollikning kengaygani, aholi daromadlarining oshishi hamda xizmat ko'rsatish turlarining diversifikatsiyalashuvi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Keyingi yillarda ham ushbu sektor o'sish trendini saqlab qolgan. Xulosa qilib aytganda, tahlil natijalari shuni

ko'rsatadiki, mintaqaviy iqtisodiy o'sish asosan sanoat va xizmatlar sektorlarining birgalikdagi rivojlanishi hisobiga ta'minlanmoqda. Bunda xizmatlar sektorining ulushi ortib borayotgani iqtisodiyotning tarkibiy jihatdan transformatsiyalashayotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, YAIMning barqaror o'sishi mintaqada iqtisodiy siyosat samaradorligi va makroiqtisodiy barqarorlikni aks ettiradi.

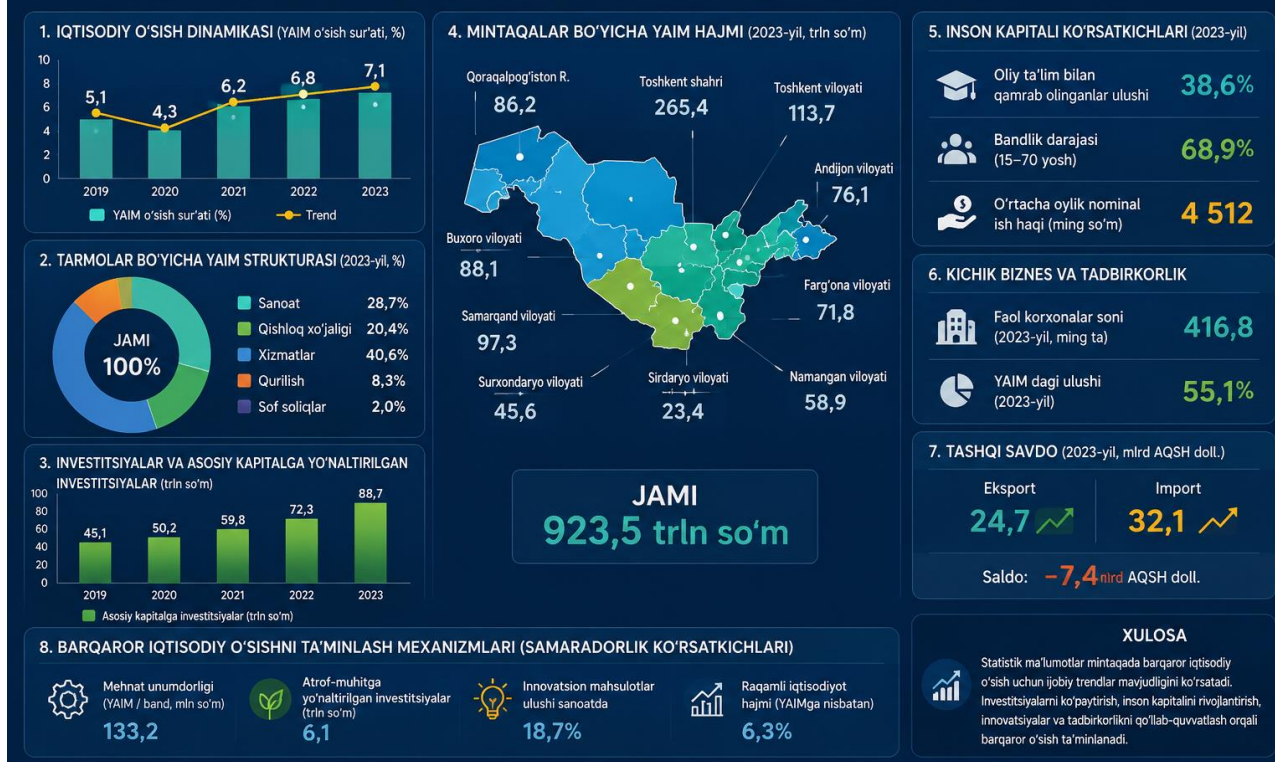
Quyidagi infografika "Mintaqada barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash mexanizmlari: asosiy statistik ko'rsatkichlar" doirasida hududiy iqtisodiyotning kompleks holatini aks ettiradi.

1. Iqtisodiy o'sish dinamikasi tahlili. 2019–2023 yillar davomida yalpi hududiy mahsulot (YAIM) o'sish sur'ati barqaror tiklanish tendensiyasini namoyon etgan. 2019-yilda 5,1% bo'lgan o'sish 2020-yilda pandemiya ta'sirida 4,3% gacha pasaygan. Biroq keyingi yillarda iqtisodiyotning moslashuvchanligi ortib, 2021-yilda 6,2%, 2022-yilda 6,8% va 2023-yilda 7,1% ga yetgan. Bu holat iqtisodiyotda:

- ichki talabning tiklanishi,
 - investitsion faollikning oshishi,
 - ishlab chiqarish tarmoqlarining kengayishi
- bilan izohlanadi. Trend chizig'i barqaror ijobiy o'sish yo'nalishini ko'rsatadi.

MINTAQADA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH MEKANIZMLARI: ASOSIY STATISTIK KO'RSATKICHLAR

1-rasm. Mintaqada barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash mexanizmlari: asosiy statistik ko'rsatkichlari

2. YAIM tarmoqlar bo'yicha tarkibi. 2023-yil holatiga ko'ra YAIM tarkibi diversifikatsiyalashgan:

Xizmatlar sektori – 40,6% (yetakchi sektor)

Sanoat – 28,7%

Qishloq xo'jaligi – 20,4%

Qurilish – 8,3%

Sof soliqlar – 2,0%

Bu tarkib iqtisodiyotning postindustrial bosqichga o'tayotganini ko'rsatadi. Xizmatlar sektorining yuqori ulushi urbanizatsiya va iqtisodiy modernizatsiya jarayonlari bilan bog'liq.

3. Investitsiyalar dinamikasi. Asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar 2019-yildagi 45,1 trln so'mdan 2023-yilda 88,7 trln so'mga yetgan. Bu deyarli 2 baravar o'sishni anglatadi. Bunday o'sish:

- infratuzilma loyihalari kengayishi;
- sanoat modernizatsiyasi;
- davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining kuchayishi bilan izohlanadi.

4. Hududlar kesimida YAIM hajmi. Hududiy nomutanosibliklar YAIM taqsimotida yaqqol ko'rinadi. Eng yuqori ko'rsatkich Toshkent shahriga (265,4 trln so'm) to'g'ri keladi. Keyingi o'rinlarda Samarqand (97,3), Buxoro (88,1) va Qoraqalpog'iston Respublikasi (86,2) qayd etilgan.

Eng past ko'rsatkichlar Sirdaryo (23,4), Surxondaryo (45,6) va Namangan (58,9) viloyatlariga to'g'ri keladi. Bu tafovut:

- iqtisodiy markazlashuv;
- sanoat infratuzilmasining notekis joylashuvi;
- investitsion jozibadorlik farqlari bilan izohlanadi.

5. Inson kapitali ko'rsatkichlari. Inson kapitali komponentlari quyidagicha:

- Oliy ta'lim bilan qamrab olinganlar – 38,6%

- Bandlik darajasi – 68,9%

- O'rtacha nominal ish haqi – 4 512 ming so'm

Bu ko'rsatkichlar mehnat bozori nisbatan barqarorligini, biroq malakali kadrlar ulushini oshirish zarurligini ko'rsatadi.

6. Kichik biznes va tadbirkorlik. 2023-yilda faol korxonalar soni 416,8 ming tani tashkil etgan bo'lib, YAIMdagi ulushi 55,1% ga yetgan. Bu holat xususiy sektorning yetakchi rolini, iqtisodiyotning institutsional liberallashtirishini ifodalaydi.

7. Tashqi savdo tahlili:

Eksport: 24,7 mlrd AQSH dollari

Import: 32,1 mlrd AQSH dollari

Savdo balansi: -7,4 mlrd AQSH dollari

Salbiy saldo importga bog'liqlik va ishlab chiqarishning ayrim tarmoqlarda yetarli eksport salohiyatiga ega emasligini ko'rsatadi.

8. Samaradorlik ko'rsatkichlari:

Mehnat unumdorligi: 133,2

Atrof-muhitga yo'naltirilgan investitsiyalar: 6,1 trln so'm

Sanoatda innovatsion mahsulotlar ulushi: 18,7%

Raqamli iqtisodiyot ulushi: 6,3%

Bu indikatorlar iqtisodiyotning modernizatsiya jarayonida ekanligini, biroq raqamli transformatsiya hali boshlang'ich bosqichda ekanini ko'rsatadi.

Umumiy YAIM hajmi 923,5 trln so'mni tashkil etgan bo'lib, infografika mintaqada barqaror iqtisodiy o'sish kuzatilayotganini tasdiqlaydi. O'sishning asosiy omillari investitsion faollik, xizmatlar sektorining

kengayishi va kichik biznes ulushining oshishi hisoblanadi. Shu bilan birga, tashqi savdo defitsiti, hududlararo nomutanosiblik va raqamli iqtisodiyotning past ulushi rivojlanish siyosatida muhim yo'nalishlar sifatida qolmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mintaqada barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash mexanizmlari investitsiyaviy faollikni oshirish orqali iqtisodiy taraqqiyot va ijtimoiy farovonlik o'rtasidagi muvozanatni mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Xususan, ishlab chiqarish tarmoqlarini modernizatsiya qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, raqamli iqtisodiyot infratuzilmasini kengaytirish hamda kichik va o'rta biznes subyektlarini moliyaviy qo'llab-quvvatlashga yo'naltirilgan investitsiyalar mintaqaning iqtisodiy salohiyatini oshirishda muhim omil bo'lib qolmoqda. Shu bilan birga, infratuzilma loyihalarini rivojlantirish, eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish va mehnat unumdorligini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda sezilarli natija bermoqda. Davlat iqtisodiy siyosati, xususiyl sektor ishtiroki hamda xalqaro investitsion hamkorlikning kuchayishi esa mintaqada investitsion muhitni yanada yaxshilab, uzoq muddatli barqaror rivojlanish jarayonlarini tezlashtirishga xizmat qilmoqda. Shu sababli, bunday mexanizmlarni kengaytirish va tizimli ravishda qo'llab-quvvatlash ijobiy iqtisodiy natijalarga erishishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Muallif (lar) haqida / Сведения об авторе / Author details

Qodirova Mohinur Bahodir qizi – Qarshi davlat texnika universiteti 2-bosqich magistranti / Кадирова Мохинур Баходир кизи – студентка 2 курса магистратуры Каршинского государственного технического университета / Kodirova Mokhinur

Bakhodir kizi – 2 nd year master's student, Karshi State Technical University

E-mail: mohinurbahodirovna9@gmail.com

ORCID: 0009-0005-7262-233X

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Romer, P. M. (1990). *Endogenous Technological Change*. Journal of Political Economy, 98(5), S71–S102.
2. Lucas, R. E. (1988). On the Mechanics of Economic Development. Journal of Monetary Economics, 22(1), 3–42.
3. World Bank (2020). Regional Development and Inclusive Growth Report. Washington, DC: World Bank Group.
4. OECD (2019). Regions in Industrial Transition. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
5. Xodiev B.Y., G'ulomov S.S. (2018). Mintaqaviy iqtisodiy rivojlanish asoslari. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi nashriyoti.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PQ-___ sonli qarori. "Hududlarni kompleks rivojlantirish strategiyasi to'g'risida".
7. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi (2024). Hududlar bo'yicha iqtisodiy ko'rsatkichlar to'plami. Toshkent.
8. Asian Development Bank (2023). Uzbekistan Economic Outlook: Regional Development and Investment Trends. Manila: ADB.
9. United Nations Development Programme (2022). Human Development Report: Uzbekistan Country Brief. New York: UNDP.
10. Ministry of Economy and Finance of the Republic of Uzbekistan (2023). Macroeconomic Indicators and Investment Analysis Report. Tashkent.

INNOVATION
IQTISODIYOT
ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz